

TISKOVÁ ZPRÁVA

Medaile Vojtěcha Náprstka převzali tři popularizátoři vědy

Čestné oborové medaile Vojtěcha Náprstka Za zásluhy v popularizaci vědy předal ve středu 22. ledna 2014 předseda Akademie věd ČR prof. Jiří Drahoš třem novým laureátům – řediteli Hvězdárny a planetária hl. m. Prahy Ing. Marcelu Grúnovi, překladateli, esejistovi a profesorovi na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze prof. Martinu Hilskému a redaktorce Českého rozhlasu Mgr. Janě Olivové. V rámci slavnostního odpoledne v sídle Akademie věd ČR v Praze vystoupil po předávacím ceremoniału prof. Martin Hilský s krátkou přednáškou.

Prof. PhDr. Martin Hilský, CSc., dr. h. c., MBE, vystudoval anglistiku na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze a na Linacre College v Oxfordu. Mezi lety 1989 a 1998 stál v čele Ústavu anglistiky a amerikanistiky Univerzity Karlovy v Praze a dodnes zde působí jako profesor anglické literatury. Kromě pravidelné přednáškové činnosti na Filozofické fakultě UK přednáší i na jiných českých a zahraničních univerzitách nejen v Evropě.

Patří k našim předním překladatelům Shakespearova díla – během čtvrt století dokázal přeložit kompletní dramatické dílo Williama Shakespeara (tj. celkem 38 her, Sonety a narativní básně), což je výkon zcela mimořádný i ve světovém měřítku. První jeho shakespearovský překlad vznikl v roce 1983 (*Sen noci svatojánské*). Publikoval zatím více než 60 knih a jeho překlady Shakespearových her hrají česká divadla již 30 let.

Podstatnou část svých shakespearovských překladů doprovodil brilantním komentářem; nezanedbatelně se rovněž podílel na mnoha shakespearovských projektech a inscenacích pro divadla, Český rozhlas i Českou televizi. Dílo Williama Shakespeara neúnavně představuje veřejnosti v mnoha přednáškách, z nichž řada je určena středoškolským studentům.

Vedle Shakespeara se ovšem věnuje mnoha dalším autorům a tématům, od angloamerické poezie a dramatu přes prózu až k literární kritice, jak výmluvně dokládají jeho knihy *Současný britský román* (1992), *Modernisté* (1995), kniha esejů *Rozbité zrcadlo* (2009), nesčetné studie, předmluvy, doslovy i články. Kniha Martina Hilského *Shakespeare a jeviště svět* (Academia, 2010) je rozsáhlým komentářem ke kompletnímu vydání díla Williama Shakespeara v češtině. V květnu 2011 vyšel Hilského překlad celého Shakespearova díla. Tato kniha s názvem *Dílo – William Shakespeare* (Academia, 2011) je prvním českým vydáním Shakespeara v jediném svazku z pera jednoho překladatele. Zatím poslední publikací prof. M. Hilského je *Slovník citátů z Díla Williama Shakespeara* (Academia, 2012).

Prof. Hilský publikuje mj. v Literárních novinách, Světové literatuře, Lidových novinách, Divadlu, Prostoru, Salonu Práva, Souvislostech, edičně připravil např. soubor povídek B. Harta *V údolí Sacramenta* (Odeon, Praha 1980).

Jeho texty se vyznačují vytříbeným jazykem, nepostrádajícím ani švih a humorný nadhled. Přestože živé setkání s touto renesanční osobností nic nenahradí, může ji alespoň částečně přiblížit kniha rozhovorů Martin Hilský – *Když ticho mluví* (Portál, 2007).

Za své vynikající překladatelské, esejistické, literárněhistorické a pedagogické dílo obdržel celou řadu ocenění – za překlad Shakespearových Sonetů obdržel Jungmannovu cenu (1997),

za zásluhy o šíření anglické literatury v České republice a za překlady ho královna Alžběta II. jmenovala čestným členem Řádu Britského impéria (2001), za překlady a interpretaci Shakespearova díla obdržel Cenu Toma Stopparda udělovanou Nadací Charty 77 (2002), za rozhlasový pořad o Shakespearových Sonetech získal Výroční cenu Nadace Českého literárního fondu (2002). V roce 2011 obdržel státní cenu za celoživotní překladatelské dílo a téhož roku mu prezident republiky udělil medaili Za zásluhy v oblasti školství a kultury.

Ing. Marcel Grún je popularizátorem [astronomie](#) a [kosmonautiky](#). V současnosti je ředitelem Hvězdárny a planetária hl. m. Prahy. Vystudoval fakultu strojní [ČVUT](#) a postgraduálně i pedagogiku.

Ing. Marcel Grún je velice dobře znám široké veřejnosti ze své dlouhodobé a všestranné popularizační činnosti v oblasti astronomie a kosmonautiky v pražském planetáriu, kde přednáší pro veřejnost – tisíce akcí v České republice i v zahraničí, z vystoupení v rozhlase a v televizi, z řady článků a knižních publikací, které napsal.

Sám nebo ve spolupráci s dalšími autory sepsal množství příruček, přehledů, encyklopedických hesel, scénářů k pořadům i diafilmům, učebnic, skript, pomocných textů pro učitele a pracovníky hvězdáren a planetárií. Mnohé práce jiných autorů, zejména zahraničních, opatřil obsáhlými doslovy. Pravidelně publikuje v novinách, časopisech a na internetu.

Své články z astronomie a kosmonautiky začal publikovat od počátku 60. let v časopisech Letectví a kosmonautika, Říše hvězd, Vesmír, Československý časopis pro fyziku, Pokroky MFA, Kozmos. V časopise Vesmír po léta každoročně vycházely jeho přehledy „Kosmonautika

– současnost a budoucnost“. Dále je možné zmínit například číslo časopisu „21. století – speciál 2004“ věnované novým poznatkům z astronomie a „21. století – speciál 2006“ se zaměřením na kosmonautiku. Autorsky se také podílel na vytváření databáze internetového „Velkého katalogu družic a kosmických sond Space 40“ i na jeho tištěném vydávání.

Ing. Marcel Grún je autorem nebo spoluautorem například těchto populárně-vědeckých prací:

M. Grún a kol.: *Kosmonautika v přehledu a její využití ve školní praxi* (1970)

M. Grún, P. Koubský: *Fyzika sluneční soustavy* (1974)

M. Grún, P. Koubský, J. Švestka: *Fyzika hvězdného vesmíru* (1979)

M. Grún: *Kosmonautika – současnost a budoucnost* (1983)

M. Grún: *J. A. Gagarin* (Praha 1984)

M. Grún: *Mimozemské civilizace – mýtus nebo skutečnost?* (1987)

M. Grún: *Je astrologie věda?* (1989)

M. Grún: *První den na Měsíci* (1994)

M. Grún: *Roboti na Marsu* (1997)

S. Ramešová, M. Grún, J. Grygar: *Dialog o životě ve vesmíru* (2001)

S. Ramešová, M. Grún, J. Grygar: *Dialog o mimozemských civilizacích* (2006)

Za zmínku stojí jeho účast na vydání řady výkladových slovníků (Encyklopedický dům, Diderot), podíl na středoškolských učebnicích (Fyzikální základy techniky, Fyzika a technika), publikování na internetu (spoluzakladatel IAN, články pro Technet.cz) i jeho doslovy s

obecnějším pohledem na kosmonautický vývoj v českých překladech knihy P. Bizonyho (*Řeky na Marsu: hledání vesmírných zdrojů života*), knih amerických astronautů J. Lovella (*Apollo 13*) a E. Cernana (*Poslední muž na Měsíci*) či v překladu románu J. Verna „*Cesta na Měsíc*“ z roku 1979, které poskytovaly široké veřejnosti v době vydání zmíněných knih obširnější a objektivní přehled o kosmonautice.

Působí v mnoha českých i mezinárodních organizacích spojených s astronomií nebo kosmonautikou. Řadu let například aktivně působil v [České astronomické společnosti](#) v různých vedoucích funkcích. V současnosti je členem Rady pro kosmické aktivity, poradního odborného orgánu [MŠMT](#). V roce 2003 stál u zrodu [České kosmické kanceláře](#), byl předsedou její dozorčí rady. Po dvě funkční období byl také předsedou Sdružení hvězdáren a planetárií a aktivně se podílel na jeho převedení na Asociaci, kde zůstává zástupcem pražské instituce.

Po Marcelu Grúnovi je pojmenována [planetka 10403](#) Marcelgrún.

Mgr. Jana Olivová vystudovala Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy, obor překladatelství-tlumočnictví. V letech 1984–1992 pracovala v Československém rozhlase, od roku 1993 do roku 2002 v Českém rozhlase – z toho převážnou část doby v redakci Českého rozhlasu 1-Radiožurnálu, kde připravovala mimo jiné pořady zabývající se popularizací vědy, informovala posluchače o nejnovějším pokroku ve vědě a technice u nás i v zahraničí. Za zavedení a přípravu těchto pořadů byla v roce 2001 odměněna cenou programového ředitele Českého rozhlasu. V roce 1999 se v USA zúčastnila stáže amerického ministerstva zahraničí zaměřené na problematiku životního prostředí a oteplování klimatu.

V roce 2003 odešla do Tiskového odboru Akademie věd ČR, kde se podílela na přípravě akcí popularizujících vědu (např. Týden mozku, Týden vědy a techniky) a psala články do Akademického bulletinu.

V roce 2004 se opět vrátila do Českého rozhlasu na stanici Vltava, kde připravuje pořady popularizující vědu; např. rubrika „Ze světa vědy“ obsahuje již více než 2000 pětiminutových relací. Mezi úspěšné projekty většího rozsahu můžeme uvést „Den vědy na Vltavě“ k zahájení provozu urychlovače LHC v CERN, „Den češtiny na Vltavě“, pořady u příležitosti Mezinárodního roku astronomie, cyklus Německá věda (25 dílů), cyklus Severská věda (10 dílů) aj. Natáčela a zpracovávala rozhovory s vědci a dalšími odborníky z různých zemí, včetně asi 20 nositelů Nobelových cen.

Zajímá se především o astronomii a fyziku, je členkou České astronomické společnosti a Rady pro popularizaci vědy AV ČR.

V roce 2004 se v rámci národního organizačního výboru podílela na rozsáhlém evropském vzdělávacím projektu Venus Transit 2004.

Byla členkou organizačního výboru akcí v rámci Mezinárodního heliofyzikálního roku 2007 (IHY 2007) v ČR a podílela se na přípravě podkladových materiálů i národního kola soutěže, která byla v rámci IHY 2007 vyhlášena.

Mezi další její popularizační aktivity patří příspěvky do časopisů Vesmír, Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Corona Pragensis (měsíčník Pražské pobočky České astronomické společnosti), překlady některých článků do české verze časopisu Scientific American.

Mgr. Jana Olivová získala v roce 2007 ocenění od České fyzikální společnosti za významný čin v popularizaci fyziky za soubor rozhlasových pořadů a článků věnovaných fyzice.